

На згарищі (скорочено)

Григій Тютюнник

Йшов урок. Вчитель Федір Несторович перевіряв знання учнів з історії. Одна дівчинка навіть не змогла відповісти, коли була війна, і це глибоко схвилювало вчителя. Після уроку він, "тримаючи залізними замками на протезі, пошкандибав додому". На вулиці гралися діти. Одне з них, бачачи, як невпевнено йде чоловік, зробило свої дитячі висновки: "Дядя п'яні". Та старшеньке його швиденько поправило: "Цить! Удяді ножки немає".

Прийшовши додому, Федір Несторович зняв протез, дістав свої старі, ще госпіталівські милиці й пошкандибав за село. Йому вслід з болем у душі дивилася Одарка, жінка, у якої він квартирував після того, як повернувся з госпіталю. "А він ішов обніжком, розгойдуючись між милицями, далеко вперед викидаючи ногу. Плащ на спині напнувся халабудою, плечі гостро піднялися вгору, рукава підсукалися по лікті".

В степу пахло свіжою землею, літало гайвороння, паслися корови. За ярами він звернув на "свою" стежку. Федір Несторович прийшов на згарище.

Стояв і спомини густою павутиною оповили голову: ось тік, де колись молотили, вибивали соняшники, лушили квасоллю, "де не було жодної грудочки землі, якої б він не роздавив босою п'ятою, і жодної шпички, якої б не загнав у дитинстві", колодязь, з якого все життя пив воду. Йому здалося, що він бачить, як вони удвох з батьком складають сіно, а з хати виглядала дружина Катерина з сином Дмитриком...

Та ось хтось його покликав, обірвавши павутину споминів. Це був сусід, старий дід Макар. У нього колись була велика сім'я, та "у сорок першому Макарових хлопців забрали на війну, дівчат — у Германію, а Макариху разом з наймолодшим, Сашком, розірвало снарядом у грядках. Тільки клаптик синових штанців знайшов Макар..." І ось тепер живе сам на згарищі. Він вже вкотре розповідав Федору Несторовичу, як у їхню хату влучила бомба, "як у повітрі довго вирувало пір'я з подушок, а літак кружляв так низько, що навіть було видно ошкірені льотчикові зуби і блискучу стрічку на комбінезоні". І не було в його розповіді трагічних зітхань, а було лише старече бажання "пригадати все таким, яким воно було насправді".

Дощ закінчився, і вчитель зібрався додому. Сутеніло. На левадах розлігся туман. З туману назустріч Федору Несторовичу вийшла Одарка, яка,

хвилюючись, чекала його повернення: "Пізно вже, не встигнете і до уроків підготуватися".

"Я вже приготувався,— сказав сам собі, зітхнув і знову заквапився, загойдався на милицях, далеко вперед викидаючи ногу".

1966 р.